

O katovi

Joseph de Maistre

Bůh k tomu, aby lidé vládli lidem, přinejmenším navekněk, svěřil vládcům nejvyšší výsadu trestání zločinu, a zde především jsou jeho zástupci. [...]

Z oné hrozné výsady [...] vyplývá nutnost člověka, jenž za zločiny vyměřuje tresty uložené lidskou spravedlností. A vskutku, takového člověka nacházíme všude, byť nikterak nedokážeme vysvětlit, čím to je, neboť rozum v lidské přirozenosti neodkrývá žádný popud, který by mohl vést k výběru tohoto povolání.

Připouštím, pánové, že jste až příliš uvykli úvahám, a proto vás nikdy nenapadlo zamyslet se nad katem.

Čím je ona nepochopitelná bytost, jež nad všechna příjemná, výnosná, spořádaná, ba i vážená povolání, která se otevírají před slou nebo zručností člověka, dává přednost mučení a usmrcování svých bližních? Ta hlava, to srdce – zdaliž jsou stejné jako naše? Není snad v nich cosi zvláštního, cizího naší přirozenosti? Pokud jde o mne, nepochybují o tom. Vnější podobou je stejný jako my, rodí se jako my, ale je to bytost podivná, k jejímuž výskytu v lidské rodině

je zapotřebí zvláštního nařízení, jakéhosi fiat stvořitelské moci. Její stvoření je stejným aktem jako stvoření světa. Pohledte, jak o něm smýšlejí jiní lidé, a pochopíte, dokážete-li, kterak to může přehlížet, případně tomu čelit! Sotva mu státní moc přidělila obydlí, jen co se do něj nastěhoval, už se ostatní domy vzdalují tak daleko, jen aby ho ztratily z očí. Uprostřed oné samoty a svěbytné prázdnoty, jež kolem něj vzniká, žije sám se svou ženou a dětmi, díky nimž zná lidský hlas: bez nich by znal toliko sténání... Padá ponuré znamení: jakýsi nejubožejší sluha spravedlnosti tluče na jeho dveře a oznamuje mu, že je ho zapotřebí. Opouští dům, přichází na veřejné náměstí pokryté hustým, rozechvělým davem. Předhazují mu traviče, otcovraha, svatochrádezníka. Chytá jej, roztahuje na ležícím kříži a přivazuje naň, pozvedá rámě... tehdy nastává ticho, je slyšet pouze praskání kostí, lámáných pod ranami hole, a vytí oběti. Odvazuje ji, přenáší na kolo; rozdrčené údy jsou vplétány do loukotí, hlava klesá dolů, vlasy se ježí a široce rozevřená ústa vydají občas jen několik krvavých slov vzývajících smrt. Skončil: srdce mu tluče, je to však z radosti. Blahopřeje si, v duchu sobě pravě: „Nikdo neláme v kole tak dobře jako já.“ Sestupuje, natahuje dlaň potřísněnou krví a spravedlnost mu z dálky hází několik kousků zlata, které si odnáší špalírem lidí zděšeně před ním ustupujících. Usedá ke stolu, jí, pak ulehá na lůžko, usíná. A když se druhého dne probudí, přemýšlí o všem jiném, jen ne o tom, co včera učinil. Je to člověk? Ano: Bůh ho přijímá ve svých chrámech a dovoluje mu se modlit. Není zločincem; a přesto se nenajdou rty, které by se odvážily souhlasně pronést, že je například ctnostný, že je poctivým člověkem, že si zaslouží úctu atd. Žádná morální pochvala mu není souzena, neboť všechny si jako podmínku kladou vztahy s lidmi, a on žádné neudrzuje.

Nicméně i tak všechna velikost, veškerá moc, celý řád spočívá v katu: on je postrachem a poutem lidské společnosti. Zbavte svět oné nepochopitelné síly a v tom okamžiku nastoupí místo souladu chaos, padnou trůny a společnost zanikne.

Bůh, jenž je původcem svrchovanosti, je tímto rovněž původcem trestu: On postavil naši zem mezi tyto dva póly, „vždyť Hospodin je pánem obou pólů a na nich velí otáčet se světu“. Je tedy v dočasném okruhu božský a viditelný zákon trestající zločin a tento zákon, stálý jako sama společnost, které zajišťuje trvání, je nepřetržitě naplňován od počátku věcí: zlo, jež je na zemi, působí bez ustání, proto musí být také neustále potlačováno trestem. A skutečně, vidíme, že na celém zemském povrchu všechny vlády jednají, aby zločinnému konání zabránily či jej potrestaly: meč spravedlnosti nemá pochvy – vždy musí buďto hrozit, nebo dopadat.

Převzato z *Les Soirées de Saint-Petersbourg*, vydání Lyon 1842.
Přeložil Edmund Kříž.